

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

LAUSUNTO

14.1.2022

Viite:

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN JA ASETUSTEN MUUTTAMISESTA

Me, Atria Suomi Oy, HKScan Finland Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy:n kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräiden siihen liittyvien lakien ja asetusten muuttamisesta tällä yhteislausunnolla.

Viittaukset esitykseen on merkitty lainausmerkeillä. *Tekstiin tehtävät muutosesitetyt on kirjoitettu kursiivilla.*

1. Yleiskommentit lain perusteluihin

Lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojata eläintä hyvinvointia haittaavilta tekijöiltä. Tämä on hyvä ja kannatettava tavoite ja antaa uuden perustan kaikille eläinten kanssa toimiville.

Yleisperusteluihin on kirjattu yleisiä periaatteita uudesta lakiehdotuksesta, tehdyistä taustaselvityksistä sekä hahmoteltu tulevien asetusten periaatteita. Koska yleisperustelut antavat pohjan uudelle laille ja asetuksille sekä niiden tulkinnoille, haluaisimme tuoda esille muutamia olennaisia huomioita ja lisäyksiä, joiden katsomme olevan merkityksellisiä. Pyydämme huomioimaan, että kommentoimme hallituksen esitystä laiksi eläinten hyvinvoinnista lähtökohtaisesti tuotantoeläinten näkökulmasta.

Koska lain tarkoitus on eläinten hyvinvoinnin edistäminen ja niiden suojeleminen parhaalla mahdollisella tavalla eläinten hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta ja sen nimi on ”laki eläinten hyvinvoinnista”, lain ensimmäisen pykälän perusteluissa esitetty määritelmä ”Eläimen hyvinvoinnilla tarkoitettaisiin eläimen kokemuksesta sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta.” on syytä nostaa myös lain määritelmiin ja perustelujen alkuun, jossa lain tarkoitus on mainittu. Huomautamme, että nimestään huolimatta laki keskittyy erilaisiin eläinten pitoa rajoittaviin minimivaatimuksiin eikä siinä ole esitetty muita keinoja eläinten toteutuvan hyvinvoinnin edistämiseen ja varmistamiseen. Ne olisivat tarpeen, jotta lain tarkoitus voitaisiin varmistaa.

Lain perusteluissa on syytä korostaa eläinten hyvinvointitutkimusta ja sen antamaa tietoa eläinten kokemuksesta hyvinvoinnista. Eläimen havainnoinnin perusteella arvioitavaa eläinten hyvinvointia (ns. eläinperäiset mittarit) ei toistaiseksi oteta kattavasti huomioon lain tosiasiallisessa sisällössä, mikä vaikeuttaa lain tarkoituksen toteutumista ja voi pahimmillaan johtaa lain tarkoituksen vastaisiin

päätöksiin. Eläimen toteutunut hyvinvointi on nostettava lain perusteluissa selkeästi erilaisten normien täyttämisen edelle lain nojalla tehtäviä päätöksiä annettaessa. Lain lisäperusteena olevaa eläinten kunnioittamista on syytä pitää lähinnä yleisenä suuntaviivana, koska sen tulkinta voi vaihdella huomattavasti eikä sitä ole määritelty lakiesityksessä.

Lain perusteluissa on myös tuotava esiin, että tuotantoeläinten haltijoiden toimeentulo on eläinten hyvinvoinnin edistämisen edellytys. Eläinten hyvinvoinnin on todettu vaarantuneen hyvin usein silloin, kun niiden haltijat ovat voineet huonosti.

Eläinten toteutuva hyvinvointi vaihtelee käytännössä paljon erityisesti eläinten haltijoiden asenteiden ja osaamisen mukaan. Se voi olla joissakin minimivaatimukset täyttävissä oloissa selvästi huonompi kuin jotakin yksittäistä vaatimusta rikkovissa oloissa. Eläinten haltijoiden rajalliset resurssit pitäisi pystyä ohjaamaan eläinten hyvinvoinnin optimoimiseen eikä erilaisten teknisten määräysten täyttämiseen.

Elinkeino kehittää omalta osaltaan keinoja eläinten toteutuvan hyvinvoinnin arvioimiseksi ja ohjaa tuottajiaan saadun tiedon pohjalta entistä eläinystävällisempään eläintenpitoon. Elinkeino on edistänyt tuotantoeläinten hyvinvointia parantavia toimintatapoja yhdessä alkutuottajien kanssa sopimustuotantokäytännöissään. Eläinten hyvinvointia käytetään sekä välityseläinten saannin että lisähinnan perusteena. Ne perustuvat tutkimustietoon eläinten tarpeista ja hyvinvoinnin edellytyksistä. Sähköisiin seurantajärjestelmiin kirjataan niin hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä kuin sen eläinperäisiä indikaattoreitakin. Nämä elinkeinon toimet olisi hyvä ottaa huomioon lain perusteluissa. Myös kaiken eläinten hyvinvointia edistävän lainsäädännön tulisi perustua tutkimustietoon ja eläinten todennettavissa oleviin kokemuksiin.

Hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti lain valmistelun yhteydessä linjattiin, että porsaiden kirurgisesta kastroitiosta luopumisesta teetetään selvitys, jonka on määrä valmistua vuoden 2021 loppuun mennessä. Varsinaisessa nyt lausuttavassa lakiluonnoksessa tätä asiaa ei nähdäksemme vielä käsitellä lainkaan. Hallituksen esityksessä on linjattu, että valmistelua jatkettaneen niin, että säännökset porsaiden kirurgisesta kastroitiosta luopumisesta sisällytetään esitykseen myöhemmin, kun lausuntokierrokselta saatu palaute ja selvitys ovat käytettävissä. Porsaiden kastroitiota käsiteltäneen aikanaan erillisessä asetuksessa, joka viittaa lain 15§ 2 momentin kohtiin 4 ja 5. Laadukkaan lain valmistelun takaamiseksi esitämme, että asian jatkovalmistelulle varataan riittävä aika tutkimusten ja selvitysten tekemiselle ja työhön otetaan ministeriön lisäksi myös toimialan edustajat.

Yleisinä kommentteina asian suhteen pyydämme säädösvalmistelussa huomioimaan, että kansainvälistä vaatimustasoa tiukemmat ja tuotantokustannuksia lisäävät säädökset voivat johtaa meillä tuotettujen sikojen korvautumiseen matalamman tuotantokustannuksen sekä alhaisemman hyvinvointitason sioilla. Säädösvalmistelussa on varmistettava, että sikojen kirurgisen kastroinnin vaihtoehtoiset ratkaisut täyttävät koti- sekä vientimarkkinoiden tarpeet.

Olemme osallistuneet kirurgisesta kastroitiosta luopumiseen tähtäävään selvitystyöhön ja olemme valmiita jatkamaan perusteellista asian selvittämistä. Selvityksessä tulee huomioida laajalti muita kuin ainoastaan sikojen kasvatukseen tai niille tehtäviin toimenpiteisiin liittyviä asioita. Tärkeitä asioita ovat karjunhajuisten ruhojen tunnistaminen, erottelu sekä huomioiminen tuotteissa sekä tuotantoprosesseissa. Kirurgisesta kastroitiosta luopuminen edellyttääkin mittavia markkinaselvityksiä, erilaisten toimintamallien arvioimista käytännössä sekä kustannusten selvittämistä. Pelkästään teollisten investointien ja kaupallisten menetysten aiheuttama kustannusvaikutus nousee kymmeneen miljooniin euroihin. Tämän johdosta ja nykyisen tiedon valossa ei lakiin tule kirjata tarkkaa aikarajaa kirurgisesta kastroitiosta luopumiselle, vaan toimialan tulee yhdessä ministeriön kanssa jatkaa asian huolellista selvittämistä.

Yksityiskohtaisemmat perustelumme selvityshankkeessa selvitettäviin asioihin löytyvät selvityshenkilölle toimitetuista vastauksista.

2. Yksityiskohtaiset muutosehdotukset lain perusteluihin

Eläinten asema yhteiskunnassa – **luvussa (2.2.1.)** on syytä käsitellä eläinten hyvinvoinnin riippuvuutta eläintenhaltijan resursseista sekä eläintuotteiden kansainvälistä kauppaa, jotta lain tarkoituksen toteutumisen edellytykset voidaan riittävästi ymmärtää. Ehdotamme siihen seuraavia lisäkappaleita:

Käydystä arvokeskustelusta riippumatta kaikki eläinten pito on säilynyt luonteeltaan tavanomaisena inhimillisenä toimintana, jossa erilaisia tavoitteita pyritään toteuttamaan rajallisin resurssein mahdollisimman hyvin. Moni toimenpide voi yhtä aikaa parantaa eläinten hyvinvoinnin jotakin osa-alueita, mutta heikentää samalla jonkin muun hyvinvointitekijän toteutumista ja viedä resursseja joltakin hyvinvoinnin kannalta mahdollisesti vielä tärkeämmältä toimenpiteeltä. Esimerkiksi eläinten jaloittelu parantaa liikkumistarpeen tyydyttymistä, mutta johtaa usein eläinten likaantumiseen kuraisissa tarhoissa märkänä aikana. Kun taas jaloittelutarhojen toteuttaminen puhtaanapidon kannalta parhaalla mahdollisella tavalla estäisi samojen resurssien kohdentamisen makuupaikan pehmustamiseen, vaikka siitä aiheutuisi jatkuvasti epämukavuutta, vaurioita ja tarpeettomia poistoja. Myös kissan päästäminen vapaaksi parantaa selvästi sen mahdollisuuksia toteuttaa saalistustarvettaan kaikkiin ajateltavissa oleviin virikkeisiin verrattuna, mutta aiheuttaa taas selvää kärsimystä kissan saaliiksi joutuville eläimille. Eläinten hyvinvoinnin optimointi edellyttää sekä perinpohjaista taloudellista että syvällistä eettistä pohdintaa.

Eläintuotteiden kansainvälinen kauppa on mittavaa. Kotimainen tuotanto kilpailee sen kanssa kansainvälisillä markkinoilla. Kansainvälisen kaupan pelisäännöt eivät tällä hetkellä kata eläinten hyvinvointiin liittyviä seikkoja eikä niiden muuttaminen näiltä osin ole tällä hetkellä näköpiirissäkään. Toisaalta on hyvä huomioida, että eurooppalaisen eläinten hyvinvointilainsäädännön valmistelu on hiljattain käynnistynyt. Kotimaisen tuotannon nykyistä tiukempi säätely aiheuttaa ison riskin, että alempien hyvinvointistandardien piirissä tuotettujen tuotteiden suhteellinen markkina-asema paranee ja ne valtaavat markkinaa kotimaiselta tuotannolta. Tämä johtaa siihen, että suomalaisten hyödyntämien eläinten hyvinvoinnin taso heikkenee. Tämä on pystyttävä estämään asettamalla eläinten hyvinvointilainsäädännön vaatimukset yhteneväisiksi koko EU:ssa.

Vientialojen kuten sianlihantuotannon säätelyssä on arvioitava toimenpiteiden vaikutus ylipäänsä eläinten eikä pelkästään Suomessa olevien eläinten hyvinvointiin. Jos teemme kansainvälisten asiakkaiden vaatimusten vastaisia säädöksiä kuten sikojen kirurgisen kastroatiokiellon, lopputuloksena on meillä tuotettujen sikojen korvautuminen matalamman tuotantokustannuksen ja kaikin puolin alhaisemman hyvinvointitason sioilla. Säädosvalmistelun aikana on varmistettava, että esimerkiksi sikojen kirurgisen kastroinnin vaihtoehtoiset ratkaisut täyttävät vientimarkkinoiden tarpeet.

4.1.1 luvun toisen luvun alku tulee muuttaa seuraavaan muotoon, koska riittävä turva ja ravitseminen ovat eläimille ensisijaisia tarpeita ja eläimet ovat valmiita luopumaan monesta muusta asiasta niiden varmistamiseksi: *Eläimen hyvinvoinnilla tarkoitetaan eläimen kokemusta sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta. Eläimen hyvinvointiin vaikuttavat turvallinen ympäristö, riittävä ravinto ja eläimen mahdollisuudet sopeutua ympäristön tapahtumiin ja olosuhteisiin.*

Kaikkien eläinten pito on taloudellista toimintaa, jonka tavoitteena on rajallisten resurssien käyttö tavoitteiden kannalta optimaalisella tavalla. Eri eläintenpitomuotoja ei saa asettaa tämän osalta keinotekoisesti erilaiseen asemaan, vaikka niiden tavoitteet vaihtelevat elinkeinotoiminnasta henkilökohtaisen mielihyvän tai muiden tavoitteiden saavuttamiseen. 4.1.1 luvun kolmas kappale

on syytä muuttaa seuraavaan muotoon, jotta eläinten hyvinvointia voitaisiin edistää käytännön eläintenpidossa: *Eläinten ja ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta voi koitua eläimille sekä hyötyjä että haittoja. Yleisesti ottaen eläimet saavat ihmisiltä parempaa turvaa ja runsaampaa ravintoa kuin luonnossa, mutta niiden mahdollisuudet toteuttaa lajityypillisiä käyttäytymistarpeita voivat heiketä. Lain tarkoituksen toteutuminen edellyttää eläimille kohdistuvien hyötyjen edistämistä ja niille syntyvien haittojen torjuntaa hyvin monilla yhteiskunnan aloilla ja kaikessa kanssakäymisessä ihmisten ja eläinten välillä. Eläinten hyvinvoinnille aiheutuvan haitan hyväksyttävyyttä edellyttää eettistä pohdintaa sen suhteen, millainen haitta on hyväksyttävissä suhteessa eläinten pidosta, käytöstä ja muusta vuorovaikutuksesta sekä eläimille että ihmisille koituvaan hyötyyn. Yhteiskunnalliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat tähän punnintaan kaikkien eläinten osalta, mukaan lukien lemmikit ja harrastetoiminnassa käytettävät eläimet.*

Ehdotamme lukuun 4.1.1 neljättä ja viidettä kappaletta, jotta eläinten hyvinvoinnin edistämisen realiteetit tulisivat esille:

Eläintenpito on tavanomaista inhimillistä toimintaa, johon käytettävissä olevat resurssit ovat taloustieteen näkökulmasta rajalliset. Eläinten hyvinvoinnin maksimoimiseksi käytettävissä olevat resurssit pitäisi pystyä käyttämään optimaalisella tavalla. Tästä syystä on tärkeää jättää eläinten haltijalle mahdollisimman suuret vapaudet eläinten toteutuvan hyvinvoinnin optimoimiseksi käytettävien resurssien puitteissa. Tarpeettoman yksityiskohtaiset säädökset voivat hyvästä tarkoituksesta huolimatta johtaa eläinten hyvinvoinnin huonontumiseen käytännössä. Tästä syystä lakiin on kirjattu vain keskeisimmät eläinten hyvinvoinnin perusedellytykset, mikä on otettava huomioon lain nojalla annettavia asetuksia laadittaessa. Eläinten hyvinvointia ei voida edistää tehokkaasti pelkillä kielloilla ja määräyksillä, vaan se edellyttää eläimiä kunnioittavien pitotapojen kehittämistä ja tukemista tarkoitusten mukaisilla kannustinjärjestelmillä, mihin tarvitaan myös julkisen vallan aktiivisia toimia, joista jo käytössä oleva hyvinvointikorvaus on hyvä esimerkki. Lain kirjaukset on tehtävä siten, että ne mahdollistavat tarvittavat kannustimet ja elinkeinon vapaaehtoiset hyvinvointia lisäävät toimet myös jatkossa.

Jotta tiukentuvat eläintenpitoon liittyvät vaatimukset eivät johtaisi kulutuksen siirtymiseen edullisempiin, alhaisemmalla hyvinvointitasolla tuotettuihin tuontituotteisiin, säätely- ja tukijärjestelmään on sisällytettävä sellaisia taloudellisia ja viestinnällisiä tukielementtejä, joilla kuluttamiemme tuotteiden hyvinvointitasoa voidaan säilyttää ja kotimaisen eläimiä kunnioittavan tuotannon kilpailukyky voidaan taata. Asia on otettava huomioon maataloustukilainsäädännössä jo ennen tiukentuvien säädösten voimaan tuloa. Luonnonvarakeskuksen (Eläinten hyvinvointikeskuksen) tehtäviin on syytä lisätä kattava tiedotus eläinten hyvinvoinnin eroista kotimaisten ja tuontituotteiden välillä.

4.1.2 luvun ensimmäisessä kappaleessa olevan ”Tämäkään ei ole uutta, sillä tällainen hyötyhaittapunninta on eräs eläinsuojelulainsäädännön kulmakivistä.”-lauseen perään ehdotetaan lisättäväksi seuraava lause: *Tässä eettisessä pohdinnassa on otettava huomioon elämän ja eläinten havaittavissa oleva itseisarvoinen pyrkimys elää ja lisääntyä, mitä erilaisimmassa oloissa kaikesta mahdollisesta puutteesta välittämättä. Kotieläinten pitoa ei tule tämän takia rajoittaa kevein perustein, jotta lakiin kirjattava tavoite eläinten kunnioittamisesta voisi toteutua.*

4.2.1.1 luvussa esitellään nupoutukseen liittyviä kustannuksia. Siinä yhteydessä tulee puhua eläinlääkäriin sijaan kunnaneläinlääkäristä. Myös kunnaneläinlääkäri taksa on syytä mainita, jotta tiedetään, mihin perustuvia lukuja esitellään. Huomattavana osa nupoutuksista tehdään vasikkakasvattamoissa. Niissä työn hoitaa usein yksityinen eläinlääkäri eikä kunnaneläinlääkäri. Hinnoittelu on noissa tapauksissa täysin sopimusperusteista. Työt järjestetään toki niin, että vasikkaa kohti tuleva hinta pystytään pitämään selvästi tekstissä mainittua alhaisempana.

Nupoutusta käsittelevään kappaleeseen on syytä ottaa huomioon se, että elinkeinon kansallisen terveydenhuollon tietojen mukaan nupoutukseen liittyvä ohjeiden mukainen kivunlievitys on käytössä 98,5 % tiloista, joten sen säätäminen pakolliseksi ei vaikuta kustannuksiin juuri millään tavalla. Se on hyvä, koska tekstissä esitetty kivunlievityksestä laskennallisesti aiheutuva 8 miljoonan kustannus ei olisi kovinkaan vähäinen summa 1,25 miljardin markkinatuottoihin verrattuna, kun otetaan huomioon alan olematon kannattavuus. Sen sijaan hyvinvointikorvauksen aleneminen kivunlievitystä vastaavalla summalla näkyy suoraan tilojen heikossa kannattavuudessa. Tämä voi johtaa kotimaisen tuotannon korvaantumiseen alemmalla eläinten hyvinvointitasolla tuotetuilla tuontituotteilla. Tämän eron välitön kompensoiminen tukijärjestelmää uudistamalla on välttämätöntä lain tarkoituksen turvaamiseksi.

Vaikka **luvussa 4.2.1.1** todetaan, että tiineytyshäkeistä luopumisesta aiheutuvia investointikustannuksia on haastava arvioida, voidaan niitä laskea mm. seuraavan arvion kautta: Mikäli tiineytyshäkeistä siirrytään vapaaseen tiineytykseen, vaatii se emakkoa kohdan noin 2 m² lisätilan. Maa- ja metsätalousministeriön investointituki on tällä hetkellä 530 euroa / m². Kustannuksena tämä tarkoittaa emakkokohtaista reilun 1 000 euron lisäkustannusta. Todellinen rakennuskustannus on tätäkin suurempi, arviolta noin 600 € / m². Samalla häkkiporsituksesta luopumisesta arvioituja kustannuksia (Eläinten hyvinvointikeskus, MTK) tulisi avata ja arvioida uudelleen luotettavien kustannusarvioiden takaamiseksi.

Esitämme, että tiineytyshäkeistä luopumisesta ja uusien porsitushäkkien rakentamis- ja käyttöönottokiellosta tulisi maksaa hyvinvointikorvausta myös CAP-suunnitelman 2023–2027 jälkeen, sillä sikatilojen vuoden 2021 taloudellinen kriisitilanne ei tule mahdollistamaan suuria investointeja vuosien 2023–2027 aikana.

4.2.1.1 luvussa esitetään, ettei parsinavetoiden kiellosta esitetyn siirtymäajan puitteissa aiheudu kustannuksia. Eläinten hyvinvoinnin heikkenemisen ehkäisemiseksi vanhenevissa navetoissa julkisen vallan tulisi edistää parsinavetoiden muuttamista eläimen liikkumisen salliviksi vapaaparsinavetoiksi ja arvioida myös tästä aiheutuvat kustannukset. Vapaaparsinavetta on tietyssä tilakokoluokassa vaihtoehto uuden pihatton rakentamiselle. Viiden vuoden siirtymäaika jatkuvan kiinnittämisen kieltämiseksi muille kuin maidontuotantonaudoille on pitkä.

Luvun 4.2.1.1 kohdassa *kytkettynä pitämisen kiello* tulisi laiduntamis- tai jaloittelutarhavaatimus laajentaa koskemaan myös emolehmätuotantoa sekä niihin liittyviä investointeja samaan tapaan kuin vaatimus koskee lypsylehmiä ja maidontuotantoon kasvatettavia hiehoja.

Luvun lopussa on syytä arvioida lakiesityksen vaikutusta kotieläintilojen talouteen kokonaisuudessaan. Vaikka luvussa esitettyjen yksittäisten tekijöiden talousvaikutukset ovat mm. nautojen pidon osalta melko vähäisiä, kokonaisvaikutus on täysin toinen, jos lain vaikutuksia ei pystytä kompensoimaan kannustinjärjestelmän uudistuksilla. Luvun lopussa on tuotava esille, ettei suomalainen elintarvikeketju ole tähänkään asti pystynyt saamaan tarvittavaa lisäarvoa muuta EU:ta tiukempien lainsäädännön vaatimusten aiheuttamille kustannuksille, vaan ulkomaisen tuonnin paine on pitänyt kotieläintuotteiden hinnat ja alkutuotannon kannattavuuden alhaisina. Tällä perusteella voidaan olettaa, että uusien vaatimusten myötä jossain määrin nousevat hinnat heikentävät kilpailukykyä entisestään. Tämä johtaa kotimaisen tuotannon korvautumisen alhaisemmilla hyvinvointivaatimuksilla tuotetuilla tuontituotteilla ja estää lain tarkoituksen toteutumisen.

Luvussa 4.2.1.2 esitellään hyvinvointimerkkiä ja eläintenhyvinvointikeskuksen toimintaa. Tässä yhteydessä on mainittava, että kaavailtu hyvinvointimerkki kattaisi jatkossakin vain puolet kotimaisesta tuotannosta. Olisi hyvin tärkeää, että sen määräyksiä muutettaisiin niin, että kaupallisena standardina pidettävän EU-lainsäädännön tason ylittävä kotimainen tuotanto saataisiin kokonaisuudessaan hyvinvointimerkinnän piiriin, jottei uusien vaatimusten myötä entistä enemmän hintakilpailukykyä saavat alempien hyvinvointistandardien piirissä tuotetut eläinperäiset elintarvikkeet syrjäyttäisi kotimaisia tuotteita. Tällainen lain tavoitteiden vastainen kehitys pitää

pystyä estämään. Samasta syystä olisi tässä yhteydessä syytä kirjata, että kansallisten laatumerkkien vaatimuksissa mainittuna kaupallisena standardina pidettäisiin yhteismarkkinoiden eikä kotimaisten säädösten mukaista tasoa. Tämän lisäksi eläinten hyvinvointikeskuksen tehtäviin tulisi liittää aktiivinen tiedottaminen erilaisten tuontielintarvikkeiden tuotanto-olosuhteista kotimaiseen tuotantoon verrattuna, jotta kulutuksen suuntautumista alemman hyvinvointitason olosuhteissa tuotettuihin kotieläintuotteisiin voitaisiin hillitä.

Luvussa 4.2.1.3 esitetyt maataloustukiin liittyvät seikat ovat tuotantoeläinten osalta keskeisiä työkaluja lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Tulevissa tukimuutoksissa lainmuutoksen tuomat haasteet on otettava huomioon siten, että paremman hyvinvointitason tuotannon kilpailukyky voidaan turvata. Hyvinvoinnin edistämiseen on etsittävä jatkossa myös uusia kannustimia. Hyvinvointikorvausta on kohdistettava vasikoiden ja porsaiden hyvinvoinnin tukemiseen, jotta aiemmillä ohjelmakausilla saavutetuista hyvinvointiin aikaan saaduista isoista hyödyistä voitaisiin pitää kiinni myös jatkossa, vaikkei vasikoiden nupoutuksen ja mahdollisesti myös porsaiden kastraation kustannuksia voidakaan siihen enää sisällyttää. Tukijärjestelmän on taattava vapaaporsituksen kilpailukyky myös tulevaisuudessa. Tukia on syytä ohjata myös parsinavetoiden muuttamiseen eläimen riittävät liikkumismahdollisuudet turvaaviksi vapaaparsinavetoiksi, jottei vanhenevat ja rapistuvat parsinavetat aiheuta isoja hyvinvointiongelmia. Tässä esittämämme seikat on syytä kirjata osaksi lukua 4.2.1.3.

Luvussa 5.2 olisi syytä tuoda esille, että suurimmassa osassa kotieläintuotteita maailmanmarkkinoille tuottavissa maissa eläinten hyvinvoinnin säätely on vähäistä tai olematonta. Eläinten hyvinvointilainsäädäntö on toistaiseksi vaihtelevaa myös EU:n sisämarkkinoilla. Lainsäädäntömme tueksi tulisi luoda mekanismeja, joilla estetään kotieläintuotteiden kulutuksen kohdentumista näihin alempien hyvinvointistandardien tuontituotteisiin. Eläinten hyvinvoinnin säätely on Pohjois- ja Länsi-Euroopan maiden erikoisuus, mikä on otettava huomioon eläinten kannalta toimivia toimenpiteitä harkittaessa.

3. Kommentit ja muutosehdotukset lain säännöskohtaisiin perusteluihin

1 § lain ensiksi mainittuna tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin edistäminen. Sen toteutumisen varmistamiseksi pykälän perustelujen ensimmäisen kappaleen toinen lause ehdotetaan muutettavaksi seuraavaan muotoon: *Eläinten hyvinvoinnin tasoa voidaan parantaa myös tarjoamalla eläimille turvaa ja sopivassa määrin mahdollisimman tasapainoista ravintoa sekä suomalla eläimille mahdollisuus positiivisten tunnetilojen kokemiseen.*

Pykälän perustelujen toista kappaletta olisi hyvä hieman muuttaa:

”Eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi eläinten pidosta eläimille koituvia edellä mainittuja hyötyjä olisi syytä lisätä ja eläimiä olisi pyrittävä suojelemaan niiden hyvinvoinnille aiheutuvilta haitoilta. Eläinten pidosta ja käytöstä aiheutuu kuitenkin yleensä jonkinlaista haittaa eläinten hyvinvoinnille, eikä näitä haittoja ole aina mahdollista välttää. Esimerkiksi eläinten liikkumista ja lisääntymistä joudutaan yleensä rajoittamaan, jotta eläintenpito olisi mahdollista. Eläinten hyvinvoinnille aiheutuvan haitan hyväksyttävyyden edellyttää kuitenkin aina eettistä pohdintaa sen suhteen, millainen haitta on hyväksyttävissä suhteessa eläinten pidosta ja käytöstä niin eläimille kuin ihmisillekin saatavaan hyötyyn. Esimerkiksi tuotantoeläinten pidossa yhteiskunnalliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat tähän punnintaan. Myös muiden eläinten pidossa on otettava huomioon vallitsevat yhteiskunnalliset ja taloudelliset olot.”

Pykälän perusteluihin on hyvä lisätä uusi viimeinen kappale:

Lain soveltamisen pohjana olevassa hyvinvoinnin tason arvioinnissa on silti syytä korostaa eläinten hyvinvointitutkimuksen esille tuomia eläinperäisiä mittareita. Näiden avulla selvitettävissä olevaa

eläimen toteutunutta hyvinvointia on pidettävä erilaisten olosuhdenormien täyttämistä tärkeämpänä tekijänä lain nojalla tehtäviä päätöksiä annettaessa. Lain lisäperusteena olevaa eläinten kunnioittamista on syytä pitää lähinnä yleisenä suuntaviivana, koska sen tulkinta voi vaihdella huomattavasti eikä sitä ole täsmällisesti määritelty lakiesityksessä.

16 § Toimenpiteiden tekijää ja kivunlievityksen käyttöä tarkentavassa asetuksessa tulisi määritellä eläimille sallittujen toimenpiteiden tekijän tarvittava koulutus ja riittävä muu osaaminen. On tärkeää, että myös jatkossa kastraation ja siihen liittyvän kivunlievityksen saa tehdä siihen perehtynyt sikalatyöntekijä. Kivunlievityksellä tarkoitetaan kipulääkitystä, puudutteita, anestesiaa tai niiden yhdistelmiä, mikäli kastraation yhteydessä edellytetään jotain edellä mainittua kivunlievitysmenetelmää.

30§ eläintenhoitajan pätevyyttä koskeviin perusteluihin on hyvä lisätä, että tuottajille, eläinlääkäreille ja sidosryhmille on elinkeinon toimesta järjestetty eläinten hyvinvointia ja sen arviointia koskevaa täydennyskoulutusta. Esimerkkinä tästä on Suomeen tehty EU-missio, jossa arvioitiin tuottajien tietoja sikojen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja todettiin, että Suomessa tuottajilla on korkea tieto-taitotaso.

37 § Pysyvän pitopaikan yleisistä vaatimuksista tulee määritellä valtioneuvoston asetuksessa tarkempia säännöksiä sikojen tonkimismateriaalista ja määrästä sekä nautojen ja sikojen makuualueen mukavuudesta, niin että se on käytännössä mahdollista toteuttaa käytössä olevissa pitopaikoissa.

Pykälän 3 momentista tulisi poistaa epämääräinen lause: ”Tilaa voidaan yleensä myös jakaa tai sinne voidaan muuten järjestää eläimille sopivia piiloutumispaikkoja.” Tällaiset pitopaikan vaatimukset, tulee määritellä eläinlajikohtaisissa asetuksissa kullekin eläinlajille sopivaksi, jotta lauseet eivät aiheuta ristiriitatulkintoja valvonnassa.

Pykälän 4 momentissa esitetään uutena edellytyksenä, että kaikilla nisäkkäillä tulee olla myös pehmeä lepopaikka. Pehmeän lepopaikan toteuttaminen esimerkiksi sikalassa tai porsituskarsinassa on kuitenkin vaikea toteuttaa: esimerkiksi sikalassa kiinteäksi alaksi lasketaan myös 10 % viemäroity lattiapinta-ala, jossa ei käytännössä voi pitää kuiviketta niin paljon, että se olisi pehmeä. Näin ollen esitämme *pehmeä* -sanana poistoa esityksestä, jolloin lause kuuluisi: *Nisäkkäillä sopiva lepopaikka tarkoittaa yleensä kuivaa, vedotonta ja rauhallista paikkaa, jossa eläin saa levätä rauhassa.*”

Nautojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 17 § perusteluihin on lisättävä maininta siitä, että 90 päivän jaloittelujaksoa on Pohjoisimmassa Suomessa syytä varautua jakamaan toteutettavaksi suotuisimmassa mahdollisissa olosuhteissa. Pohjois-Suomen kesä on lyhyt ja laitumet voivat olla osan kesästä hyvin märkiä johtaen huomattavaan eläinten likaantumisiin ja hyvinvoinnin heikkenemiseen. Sen sijaan kevättalvella on tyypillisesti tarjolla pitkiäkin kausia, jolloin jaloittelu onnistuu myös pohjustamattomissa tarhoissa ilman likaantumisen vaaraa. Julkisen vallan on syytä suunnata viestinnällisiä resursseja myös tämän seikan julki tuomiseksi.

4. Kommentit lakiehdotuksiin

5 § alkuun tulee lisätä perusteluissa esitetty eläinten hyvinvoinnin määritelmä: *Eläimen hyvinvoinnilla tarkoitettaisiin eläimen kokemusta sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta.*

Pykälän kohta yhdeksän (9) tulee jakaa kahteen osaan, joissa toisessa määritellään pysyvän pitopaikan ja toisessa tilapäisen pitopaikan vaatimukset.

11 § ehdotetaan selkeytettäväksi muotoon ”Kuuttatoista vuotta nuorempi lapsi ei voi olla yksin vastuussa eläimen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla taikka muilla

henkilöillä, joilla on valvonnassaan kuuttatoista vuotta nuorempi lapsi, on velvollisuus huolehtia siitä, ...”

12 § muotoilu on lain tarkoituksen toteutumisen kannalta erittäin tärkeä, hyvä ja onnistunut.

15 § perusteluissa on mainittu, että injektiota pidetään kipua aiheuttavana toimenpiteenä. Pykälän ensimmäinen lause on tästä syystä tarpeen muuttaa mm. rokotusten mahdollistamiseksi seuraavaan muotoon: ”Leikkauksen tai muun kipua tai kärsimystä aiheuttavan toimenpiteen vain, jos se on eläimen tai eläinryhmän hyvinvoinnin kannalta perusteltua.”

17 §

21 § 2. momentin 5 kohta on muutettava seuraavaan muotoon 5) *sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito vaikeuttaa kohtuuttomasti jonkin toisen eläimen hyvinvoinnin kannalta keskeisen toimenpiteen suorittamista tai veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä, jotta esimerkiksi eläinten tarvittava tilapäinen ryhmittely pienempiin ryhmiin tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi tai erityishoidon järjestämiseksi kylmäpihatoissa onnistuu myös kovilla pakkasilla.*

32§ mainittu kirjanpitovelvollisuus on oikein hyvä keino lain tarkoituksen toteutumisen edistämiseksi. Sen lisäksi eläinten haltijalle tulee säätää velvollisuus eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi, jos kirjanpidon tai 22 § tarkastuksen perusteella on syytä epäillä eläinten hyvinvoinnin olevan vaarantunut.

33 § ensimmäisen momentin toinen lause on tarkoituksenmukaista muuttaa muotoon: *Samassa eläinryhmässä pidettävillä eläimillä on oltava mahdollisuus yhtäaikaiseen lepoon.*

Suuri osa navetoista on sellaisia, ettei koneellisen ilmanvaihdon tilapäinen häiriö aiheuta vakavia hyvinvointiongelmia, vaan niiden ilman vaihtuu riittävästi myös häiriön sattuessa. Tästä syystä **35 § 4. momentti** olisi hyvä muuttaa muotoon: ”*Jos koneellisen ilmanvaihtojärjestelmän jatkuva toiminta on välttämätön eläinten hyvinvoinnille, laitteistossa on oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen toimintahäiriön sattuessa*”. Lakiluonnoksessa ehdotettu muotoilu ohjaa eläintenpitäjien rajallisten resurssien käyttöä eläinten hyvinvoinninkannalta epäoleelliseen kohteeseen.

36 § ensimmäisen momentin mukaisen säännöksen tarkentamista ”eläimen pitopaikka olisi pidettävä riittävän puhtaana” pidetään hyvänä ja käytännönläheisenä ja sen uskotaan vähentävän ristiriitaisia tulkintoja valvonnassa.

37 § tulee selventää seuraavalla tavalla, jottei eläinten hyvinvoinnin kehittämistä rajoiteta: ”*Eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla. Uusia parsinavettoja ja porsitushäkkeitä ei saa rakentaa ja ottaa käyttöön. Rajoitus ei kuitenkaan koske vapaaparsinavetoita, joissa eläimen säännöllinen ja riittävä liikkuminen on käytännössä järjestetty. Asetuksella voidaan tarvittaessa määritellä tarkemmin vapaaparsinavetan rakenteista ja käytöstä kuten eläinten väliaikaisesta kytkemisestä lypsyn ja väkirehujen syönnin ajaksi sekä päivittäin vaadittavan jaloittelun määrästä. Porsitushäkillä tarkoitetaan kiinteärakenteista häkkiä, josta emakkoa ei voi päästää vapaasti liikkumaan porsituskarsinassa.*”

59 § Aluehallintovirastolle broilerin hyvinvointiin vaikuttavien muutosten ilmoittaminen kaipaa mielestämme tarkemman määrittelyn.

Lakiluonnoksen **65 §** ”Eläinten teurastus” esitetään, että eläin tulee tainnuttaa ennen verenlaskua. Kannatamme esitystä. Eläinten onnistunut tainnutus ennen verenlaskua on yksi teurastustoiminnan tärkeimmistä valvottavista seikoista. Tainnutuksen ja verenlaskun on onnistuttava ennen muita teurastuksen vaiheita, mikä huomioidaan teurastustoiminnan omavalvonnan toimenpiteissä.

Ehdotamme **71 §** useita muutoksia. Ruokaviraston tehtäviin tulisi lisätä kohtaan 7. maininta valvonnan yhdenmukaisuudesta valtakunnallisesti, jolloin tehtävä kuuluisi: ”*vastaa eläinten hyvinvoinnin valvonnan yhdenmukaisuudesta, tilastoinnista ja raportoinnista;*”

Lisäksi ehdotamme lisättäväksi kahta uutta kohtaa Ruokaviraston tehtäviin. Kohta 9) *Auditoi kunnissa tehtävää eläinsuojeluvalvontaa*. Perustelut: Valvonnan saamiseksi yhdenmukaiseksi ja valvonnan kehittämiseksi tarvitaan auditointeja. Auditointien avulla voidaan todentaa valvonnan tasapuolisuutta ja tuoda esiin kehittämiskohteita.

Sekä kohta 10) *Järjestää tuotantoeläinten valvonnassa todettujen ristiriitatilanteiden arvioimiseksi ns. vahinkolautakunnan kaltainen asiantuntijapaneeli*. Perustelut: Asiantuntijapaneelin linjauksista olisi hyötyä valvonnan yhdenmukaistamisessa, ne tukisivat yksittäisen valvojan toimintaa sekä varmistaisi tuottajien oikeusturvan. Paneelissa arvioitaisiin tuotantoeläinten valvonnan linjauksia ja taloudellisia vaikutuksia (tuet). Asiantuntijapaneelissa tulisi olla valvonnan, neuvonnan ja sidosryhmien edustus.

Lain **76 §** on syytä muuttaa muotoon: *Valvontaviranomaisen on järjestettävä eläinten hyvinvointimääräysten noudattamisen valvonta niin, että se on yhdenmukaista, laadukasta ja tehokasta. Näiden toteutuminen on varmistettava auditoinnein. Valvontaviranomaisilla on velvollisuus antaa neuvoja eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi.*

Eläinsuojeluongelmat pahenevat oleellisesti, jos rehutoimitukset, sähkönjakelu tai vedensaanti katkeavat tuotantotilan taloudellisen ahdingon vuoksi. Olisi tarkoituksenmukaista, että 88§ esitettyjen ilmoitusvelvollisten joukkoon lisättäisiin kotieläintilojen rehun-, sähkö- ja vedentoimittajat, ja ilmoitus alueen eläinsuojeluvalvonnasta vastaavalle eläinlääkärille tehtäisiin aina, mikäli toimitukset tilalle keskeytetään. Ehdotamme, että edellytyksenä sille, että valvontaviranomainen voi valtion välirahoituksella hankkia eläimille rehua, vettä ja muuta eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä, tulisi olla kirjallinen selvitys/arvio siitä, että tila pystyy jatkamaan toimintaansa tai selkeä aikataulutettu suunnitelma tuotannon hallitusta alas ajamisesta eläinten hyvinvointia heikentämättä. Tällöin olisi mahdollista toimia ajoissa, ennen kuin seuraukset olisivat kohtalokkaita eläinten hyvinvoinnin kannalta.

Lakiluonnoksen **79 §** ”Teurastamojen kameravalvonta” esitetään, että teurastamossa eläinten hyvinvointimääräysten noudattamisen valvonnassa voidaan käyttää apuna tallentavaa kameravalvontaa. Tällä hetkellä valtaosassa suuria teurastamoyksiköitä on käytössään mm. eläinten vastaanottoa ja tainnutusta sekä verenlaskua valvovat videotallennejärjestelmät. Ehdotamme, että Ruokavirastolle annetaan mahdollisuus hyödyntää teurastamojen jo olemassa olevia tallentavia valvontakamerajärjestelmiä valvontatarkoituksiin. Ei ole tarkoituksenmukaista, että teurastamon tiloissa olisi rinnakkaisia teknisiä valvontajärjestelmiä, joiden perimmäisenä tarkoituksena on valvoa samaa asiaa: eläinten suojelua koskevien säädösten ja toimintatapojen noudattamista. Koska teurastamoissa tapahtuvan valvontatoiminnan kustannukset peritään yrityksiltä, olisi kyseenalaista teettää rinnakkaista valvontajärjestelmää, jonka tavoitteet ovat yhtenevät ja jonka kustannukset lopulta joka tapauksessa tulisi yritysten talouden rasitteeksi.

Haluamme muistuttaa, että tallentavan videovalvonnan tulee myös virallisessa valvonnassa noudattaa nykyisiä ja tulevia tietosuojalainsäädännön vaatimuksia. Tämä on syytä ottaa myös eläinten hyvinvointilakiin tulevissa kirjauksissa huomioon.

86 § pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Ruokavirasto tai aluehallintovirasto ilmoittaa arvion eläinten heikentyneestä hyvinvoinnista tuottajalle, teurastamotoimijalle ja sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee ja em. on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin. Ehdotamme, että laissa edellytettäisiin vain tuottajan ja aluehallintoviraston ryhtyvän toimenpiteisiin, jolloin esitys kuuluisi: ”*Jos eläinten hyvinvointiarvio osoittaa eläinten hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana, Ruokaviraston, tai jos eläinten hyvinvoinnin valvonta teurastamossa*

kuuluu aluehallintovirastolle, aluehallintoviraston on ilmoitettava siitä eläinten omistajalle tai pitäjälle, elintarvikealan yritykselle sekä sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee. Eläinten omistajan tai pitäjän sekä aluehallintoviraston on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin.”

Mikäli uudessa säädöksessä edellytetään, että teurastamotoimijan on ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin, on tarkennettava, mitä tällöin yrityksen oletetaan tekevän ja miten tätä valvotaan. Lisäksi on oleellista selventää hyvinvointiarvioinnin raja-arvoja, miten se suhteutetaan teurasmääriin, miten tieto siirtyy automaattisesti Ruokavirastoon sekä vaatiiko tämä elintarvikealan yritykseltä säännöllistä työtä. Momentissa tulisi myös selventää, mikä on tilan hoitavan eläinlääkärin rooli hyvinvoinnin arvioinnissa.

121–122 § esitetään lypsykarjapuolen parsinavetojen sallimista, mutta tiineiden emakoiden häkkikieltoa 12 vuoden siirtymäajalla lain voimaan tulosta. Parsinavetoissa on lehmiä nyt noin 38 %, mutta vastaavasti noin 90 %:lla emakkotiloista on käytössä tiineytysosastoja. Tiineytyshäkkien käytöstä luopumisen kohtuullistamiseksi ehdotamme lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan sikalaan siirtymäajaksi sovellettavaksi emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pidon osalta 15 vuoden siirtymäaika, jotta sikalan peruskorjaukset ja investoinnit olisivat mahdollista rytmittää ja toteuttaa vaiheittain tuotantovaiheiden mukaan. *Ehdotamme seuraavanlaista muotoilua 122 §:* *”Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pidon osalta 37 §:n 2 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2038.*

121 § kolmas momentti on syytä muuttaa seuraavaan muotoon *”Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettua navettaa laajennetaan tai peruskorjataan tämän lain voimaantulon jälkeen, parsipaikkojen lukumäärää ei saa lisätä, jollei kyse ole navetan peruskorjauksesta eläimen tarpeiden kannalta riittävän liikkumisen mahdollistavaksi vapaaparsinavetaksi.”* Tämä muutos ja tällaisten peruskorjausten tukeminen käytännössä on tärkeää, jottei eläinten hyvinvointi huonone entisestään siirtymäajan kuluessa rapistuvissa navetoissa.

Nautojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n muuttamisesta tehtyä esitystä on tarpeen muuttaa seuraavilta osin, jotteivat annettavat määräykset estä uuden lain tarkoituksen toteutumista:

13 § lisätään uusi momentti:

Nautojen kylmäpihatoissa jatkuvaa vedensaintia ei edellytetä veden jäätyessä sääolosuhteiden takia, kun eläimiä joudutaan jakamaan tilapäisesti tavanomaista pienempiin karsinoihin tarttuvien tautien leviämisen ehkäisemiseksi tai erityishoidon järjestämiseksi. Jatkovaa vedensaintia ei edellytetä myöskään veden jäätyessä sääolosuhteiden takia vain osan vuorokautta käytössä olevilla jaloittelualueilla. Naudoille on kuitenkin tarjottava vettä vähintään kaksi kertaa vuorokaudessa.

Vasikoiden vaatimus veden tarjoamisesta muutetaan muotoon *”vähintään kolme kertaa vuorokaudessa”.*

Nautojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 17 §:n muuttamisesta tehtyä esitystä on tarpeen laajentaa koskemaan myös emolehmiä, jolloin kirjaus kuuluisi: *Lypsylehmät, emolehmiä ja pääasiassa maidontuotantoa varten kasvatettavat hiehot, jotka pidetään kytkettyinä, tulee päästää vähintään 90 päivänä laitumelle tai muuhun tarkoituksenmukaiseen jaloittelutilaan ajanjaksona, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta.*

Lausunnonantajista

Atria Oyj

Atria on Pohjoismaiden, Viron ja Venäjällä Pietarin alueen johtavia liha- ja ruoka-alan yrityksiä. Olemme asiakkaidemme, henkilöstömme ja omistajiemme arvostama, vuonna 1903 perustettu yritys. Olemme tehneet ruokaa ihmisille yli sata vuotta ja haluamme tehdä sitä tulevaisuudessakin. Siksi toimimme maapalloa, ihmisiä ja ruokaa kunnioittaen.

Atrian uusiutuminen ja kasvu perustuvat erinomaiseen kaupalliseen osaamiseen ja tehokkaaseen, vastuulliseen toimintatapaan. Päätuotteemme, Hyvä Ruoka, tuottaa paremman mielen ja kestäväää arvoa kaikille sidosryhmillemme.

Liikevaihtomme vuonna 2019 oli noin 1,45 miljardia euroa ja palveluksessamme oli noin 4 450 liha- ja ruoka-alan osaajaa Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Venäjällä ja Virossa. Atria Oyj:n osake on listattu Nasdaq Helsinki Oy:ssä vuodesta 1991 lähtien.

HKScan Oyj

Me HKScanissa teemme elämästä maistuvampaa – tänään ja huomenna. Strateginen tavoitteemme on kasvaa monipuoliseksi ruokataloksi. Vastuullisesti tuotetut ja herkulliset tuotteemme ovat osa kuluttajien moninaisia ruokahetkiä arjessa ja juhlassa. Noin 7000 ammattilaisemme joukko tekee paikallisesti tuotettua ruokaa yli sadan vuoden kokemuksella.

Meille HKScanissa vastuullisuus on konkreettisia tekoja koko ruokaketjussa ja jatkuvaa parantamista. Olemme asettaneet tavoitteeksemme hiilineutraalin ruokaketjun maataloilta kuluttajille vuoden 2040 loppuun mennessä osana Zero Carbon -hankettamme.

Kotimarkkinoitamme ovat Suomi, Ruotsi, Baltia ja Tanska. Tunnettuja tuotemerkkejämme ovat HK®, Kariniemen®, Via® SCA:n®, Pärsons®, Rakvere®, Tallegg® ja Rose™. Strategisten kumppanuuksiemme kautta yhtiön tuttuja tuotemerkkejä ovat myös Kivikylän®, Tamminen® ja Boltsi. Pörssilistatun HKScanin liikevaihto vuonna 2020 oli lähes 1,8 miljardia euroa.

Snellmanin Lihanjalostus Oy

Snellmanin Lihanjalostus kuuluu Snellman-konserniin ollen sen suurin ja vanhin toimiala. Pääpaikka on Pietarsaaren kaupungissa Pohjanmaan rannikolla. Täällä veljekset Kurt ja Lars Snellman aloittivat makkaran valmistuksen kellaritiloissa syksyllä 1951. Heidän kiinnostuksensa lihaan ja makkaraan elää yhä tänäkin päivänä. Pietarsaaren tehtaalla työskentelee noin 1200 henkilöä.

Toiminta käsittää muun muassa alkutuotannon, teurastuksen, paloittelun, lihan pakkauksen, jatkojalostuksen, viipaloinnin ja luonnollisesti myös meetvurstin ja maksamakkaran valmistuksen, jotka perinteisesti kuuluvat lihanjalostuksen erikoisaloihin. Lihanjalostus on edelläkävijä innovaatioissa ja tuotekehittelyssä ja pystyy nopeasti vastaamaan kuluttajien tarpeisiin. Yrityksellä on tinkimättömät laatuperiaatteet ja se valmistaa puhtaita tuotteita, joissa lihapitoisuus on korkea ja ylimääräisiä lisäaineita ei käytetä.

Snellmanin Lihanjalostus tekee läheistä yhteistyötä yli 1700 sian- ja naudanlihan tuottajan kanssa. Maatilan Parhaat -laatuohjelman ja suomalaisten perhetilojen ammattitaitoisten tuottajien avulla yritys takaa parhaimman mahdollisen raaka-aineen. Yhteistyö, osallisuus ja jäljitettävyyys ovat tärkeitä periaatteita.

Helsingissä 14.1.2022

Reijo Flink

Toimitusjohtaja

Atria Oyj, A-Tuottajat Oy, NautaSuomi Oy

Jari Leija

Suomen liiketoimintayksiköstä vastaava johtaja

HKScan Oyj

Roland Snellman

Toimitusjohtaja

Snellmanin Lihanjalostus Oy